

Koprowa Studnia i Jaskinia Świstacza

– uzupełnienie i nowości z rejonu Koprowego Żlebu

Emanuel Soja i Jacek Szczygieł

Koprowa Studnia jest jedną z trzydziestu jaskiń udostępnionych do uprawiania taternictwa jaskiniowego na terenie Tatrzańskiego Parku Narodowego. W cieniu tatrzańskich kolosów, takich jak Wielka Śnieżna, Ptasia Studnia czy Czarna, wydaje się mało atrakcyjna, co, wraz wysokim położeniem (1808 m n.p.m.) oraz stosunkowo długim i miejscami stromym podejściem, skutkuje małą popularnością wśród taterników jaskiniowych. Owiana mitem możliwości połączenia ze Śnieżną Studnią przez lata cieszyła się zainteresowaniem jedynie jaskiniowych wizjonerów.

W latach 2005–2007 z inicjatywy Włodzimierza „Jacoosia” Porębskiego prace inwentaryzacyjne w tej jaskini prowadził Speleoklub Dąbrowa Górnicza. W tym okresie zainstalowano w jaskini stałe punkty asekuracyjne typu „Batinox”. Celem umożliwienia dostępu do korytarza wschodniego otwór jaskini zastąpiono płachtą, w wyniku czego gromadzenie się śniegu na dnie studni wlotowej przestało być problemem. W studni tej na głębokości około 8 m wykonano trawers do wypatrzonego uprzednio okna, za którym odkryto kilkumetrowy ciasny korytarzyk. Usilne próby znalezienia kontynuacji jaskini w zawalisku na jej dnie zakończyły się fiaskiem. Niedopełnienie zobowiązań oraz wymogów formalnych względem TPN skutkowało odmową wydania zezwolenia na ich dalsze prowadzenie i prace te zostały zawieszono. W zaistniałej sytuacji pozostało jedynie posprzątać i tak przy okazji kilku akcji o charakterze sportowym i szkoleniowym wyniesiono z jaskini zdeponowany sprzęt oraz zdemontowano zadaszenie otworu. W czasie jednej z takich akcji odkryto otwór Jaskini Świstaczej. Dnia 10 listopada 2009 roku, przy okazji akcji w Koprowej Studni, zespół grotołazów ze Speleoklubu Dąbrowa Górnicza w składzie: M. Rembecki, ▷

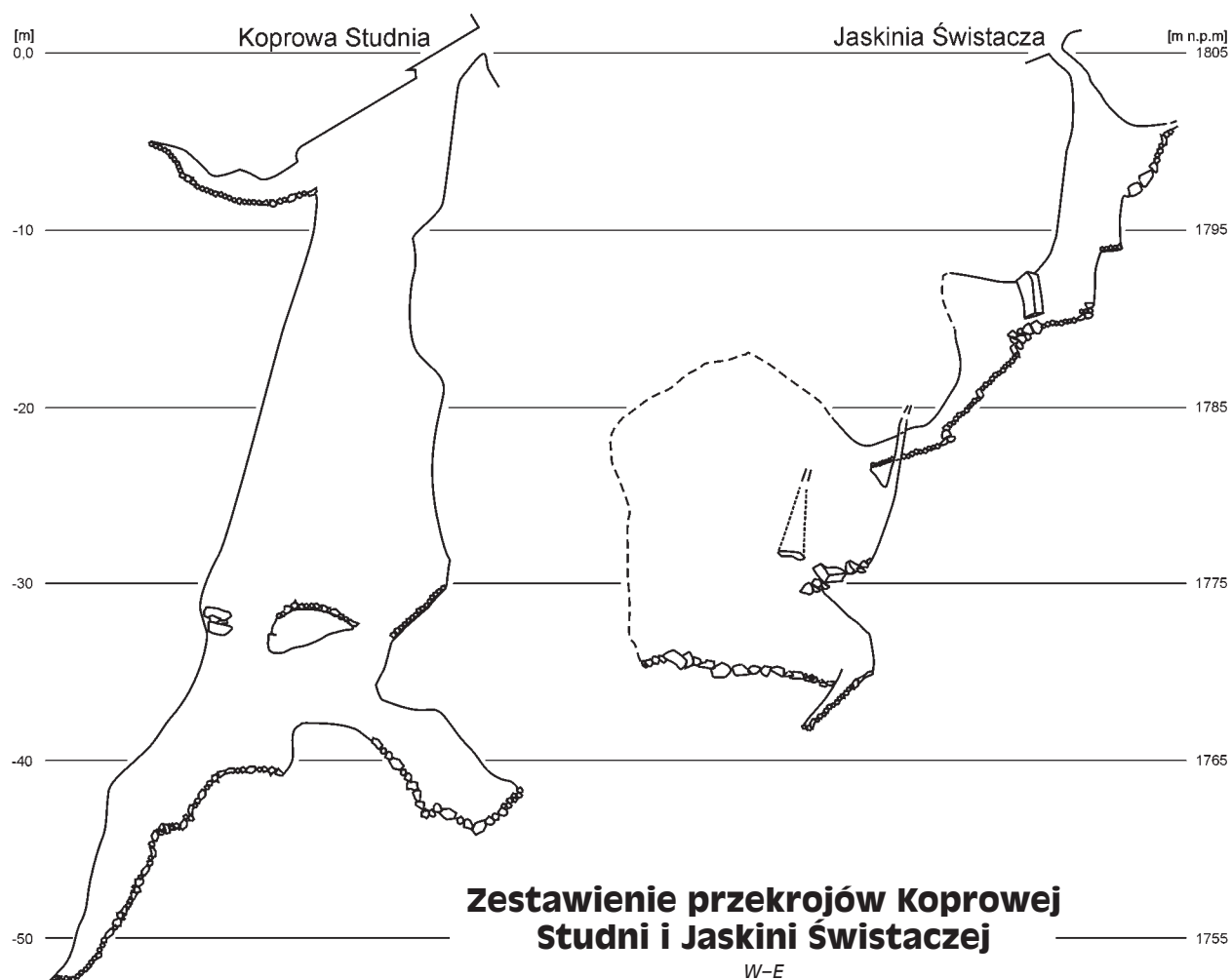
△ Widok z przebiegalni na otwór Koprowej Studni
• Fot. M. Rembecki

△ Wspinaczka do okna w sali na dnie Jaskini Świstaczej. Okno okazało się ślepe; widok z półki pod przewieszonym progiem
• Fot. Jacek Szczygieł

△ widok z dna na półkę pod przewieszonym progiem (Jaskinia Świstacza) – wspinaczka do ciasnego okna, po paru metrach kominek się kończy • Fot. Jacek Szczygieł

Zestawienie przekrojów Koprowej Studni i Jaskini Świstaczej

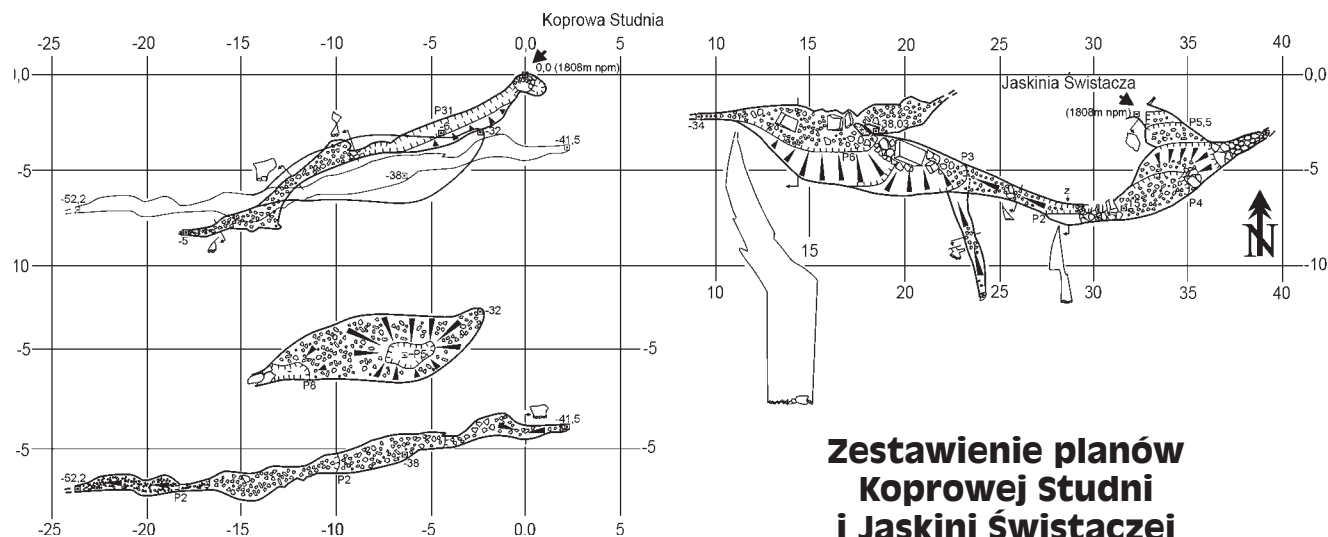
W-E

Pomiary:

Koprowa Studnia (9.09.2011 r.): E. Soja, J. Szczygieł

Jaskinia Świstacza (1.12.2012 r.): E. Soja, J. Szczygieł, M. Rembecki

Opracowanie: J. Szczygieł

Zestawienie planów Koprowej Studni i Jaskini Świstaczej

Pomiary:

Koprowa Studnia (9.09.2011 r.): E. Soja, J. Szczygieł

Jaskinia Świstacza (1.12.2012 r.): E. Soja, J. Szczygieł, M. Rembecki

Opracowanie: J. Szczygieł

R. Równicki, E. Soja oraz J. Poczobut (SW), lokalizują otwór jaskini oraz wstępnie go badają, stwierdzając kontynuację jaskini. Odślonięcie się otworu nastąpiło prawdopodobnie na skutek intensywnych opadów deszczu i wymywania materiału skalnego.

We wrześniu 2011 roku E. Soja i J. Szczygieł przy okazji prowadzonych obserwacji geologicznych sporządzają nową dokumentację kartograficzną jaskini Koprowa Studnia. Według zaktualizowanych pomiarów Koprowa Studnia ma 52,17 głębokości i 106,39 długości

W dniu 1 grudnia 2012 roku, w oparciu o zezwolenie TPN, M. Rembecki, E. Soja (obaj SDG) K. Gajdzik i J. Szczygieł (obaj KKS) sporządzają dokumentację Jaskini Świstaczej obejmującą dokumentację kartograficzną i geologiczną oraz obserwacje morfologiczne. Jaskinia Świstacza ma 38,03 głębokości i 90,14 długości. Prowadzą również ciąg poligonalny między otworami Koprowej Studni i Jaskini Świstaczej.

Opis drogi dojścia

Znakowanym na żółto szlakiem turystycznym, wiodącym Doliną Małej Łąki, docieramy na skraj Niżniej Świstówki. W miejscu, gdzie szlak skręca ostro w lewo, w prawo odchodzi od niego wyraźna ścieżka biegnąca w głąb Niżniej Świstówki. Percią tą dochodzimy pod próg (Przechód) rozdzielający Niżnią i Wyżnią Świstówkę. Najlepszym sposobem pokonania go jest podejście ścieżką pod jego orograficznie lewą (zachodnią) część, gdzie poprzez system skalnotrawiastych zachodów osiągamy skraj Wyżniej Świstówki. Następnie kierujemy się w lewo, w stronę szerokiego i strome go żlebu – Koprowy Żleb. Podchodzimy nim pod górę w niewielkiej odległości od ograniczającego żleb z lewej (or.) strony muru skalnego. W połowie wysokości Koprowego Żlebu, mur ten oddziela od dalszej połąci skał wąska, eksponowana perć o charakterze trawersu. Po przejściu nią za filarek dostajemy się nad wspomniany mur skalny, na strome trawiasto-piargiste zbocze. Trawersujemy je w stronę wyraźnie widocznego, pionowego spękania w kolejnej skalnej ścianie, u jego podstawy w niewielkim zagłębieniu znajduje się otwór jaskini Koprowa Studnia. Idąc w stronę otworu, mijamy po naszej lewej stronie niewielką skałkę ze skośną trawiastą półką u jej podstawy. Półka ta stanowi stosunkowo komfortowe miejsce do przebrania się, stąd często bywa nazywana Przebieralnią. Półkę i skałkę ogranicza z prawej strony, usłany rumoszem skalnym niewielki żleb. Podchodząc nim kilka metrów nad Przebieralnię, pomiędzy blokami skalnymi odnajdujemy otwór jaskini Świstaczej.

Opis Koprowej Studni

Do wnętrza jaskini prowadzą dwa niewielkie otwory częściowo nakryte skalnym okapem, a w zasadzie jest to jeden otwór rozdzielony na dwie części przez zaklinowany blok skalny. Prawą ciasną część cechuje wschodnia ekspozycja. Obszerniejszy i zarazem dogodniejszy do zwiedzania jest lewy otwór o ekspozycji zenitalnej. Wprowadza nas on do szczelinowej obszernej studni. Po około 8 metrach zjazdu trawersujemy ją w kierunku jej środka po charakterystycznym skośnym gzymsie (półce), skąd 30-metrowym zjazdem osiągamy dno studni wlotowej. Tuż przed osiągnięciem jej dna mijamy most skalny złożony z zaklinowanych bloków skalnych. Pomijając powyższy zjazd i kontynuując trawersowanie (III) studni, dostajemy się do niewielkiego okna, a poprzez nie do kilkumetrowego, wznoszącego się korytarzyka. Z dna studni wlotowej w kierunku wschodnim przez ciasny przełaz i niewielki prożek dostajemy się do ślepo zakończonyj podłużnej salki. Wracamy do dna studni wlotowej. Stąd udajemy się w kierunku W i pokonując 2-metrowej wysokości prożek dostajemy się do owalnej sali. Następnie przez ciasny przełaz i kolejny 2-metrowy prożek za którym stroma pochylnia doprowadza nas do niewielkiej ciasnej studzienki. Dno tej studzienki stanowi najniższy punkt jaskini.

Opis Jaskini Świstaczej

Za usytuowanym pomiędzy blokami skalnymi otworem schodzimy przezdzielanym niewielkimi półkami, stromym progiem na dużą półkę zasnutą rumoszem skalnym. W kierunku północno-wschodnim, lekko w górę odchodzi z niej szczelinowy korytarz, kończący się szczeliną nie do przejścia. W przeciwnym kierunku poprzez 4-metrowej wysokości próg schodzimy na dno wysokiej Sali, stanowiącej zarazem dno studni wlotowej. Następnie przez przełaz pod zaklinowaną wentą dostajemy się do niewielkiej salki. Skąd przez pionowy, trudny zacisk „Selekcjoner” schodzimy na stromą, usłaną rumoszem pochylnię. Po kilku metrach pochylnia urywa się 3-metrowym przewieszonym progiem, wprowadzając nas na rozległą półkę w obszernej sali. Z półki pod przewieszonym progiem pnie się skośnie w górę w kierunku południowym zawaliskowy ślepy korytarzyk. Półka ta urywa się kolejnym progiem o wysokości 6 m. Po jego pokonaniu osiągamy dno sali i zarazem najniższy punkt jaskini. Zwiedzanie jaskini wymaga użycia specjalistycznego sprzętu i wiedzy z zakresu postępowania się nim. Z uwagi na nagromadzenie dużej ilości luźnych bloków skalnych jest szczególnie niebezpieczna.

Obie jaskinie rozwinęły się w wapieniach cukrowatych starszego anizyku (trias środkowy) należących do jednostki Żdziarów, jednostki niższego rzędu w obrębie płaszczowiny Czerwonych Wierchów. Jaskinie założone są na głównej szczelinie zapadającej pod średnim kątem 60–80° ku południowi sprzężonej z powierzchnią uskokową zapadającą 40–55° ku południowemu wschodowi. W miejscu sprzężenia tych dwóch powierzchni rozwinęła się sala na dnie Jaskini Świstaczej oraz rozszerzenie z półką w studni złotowej Koprowej Studni. Z uskokiem tym związane są liczne spękania przyczyniające się do kruchości charakteru jaskiń i za pewne również do zawalisk na ich dnach. Jaskinie rozwinięte są poprzecznie do stratyfikacji (20–45° ku zachodowi i północnemu zachodowi), nie odnotowano wpływu powierzchni międzyławicowych na kształt jaskiń.

Jaskinia Świstacza ma charakter kaskadowy. Na ścianach widoczne są ślady erozyjnej działalności wody, zwłaszcza w studni złotowej oraz sali na dnie. Mimo to obecny kształt jaskini zdeterminowany jest przez struktury tektoniczne.

W Koprowej Studni działalność wody widoczna jest bardziej zwłaszcza w samej studni oraz korytarzu biegnącym ku zachodowi. Korytarz za trawersem oraz korytarz w stronę Jaskini Świstaczej mają bardziej tektoniczny charakter.

W obu jaskiniach dominują osady autochtoniczne, głównie nieobtoczony gruz i bloki skalne, wyścielają praktycznie każdy stosunkowo połogi odcinek spągu. W Koprowej Studni w zawalisku na dnie występują również okruchy skał krystalicznych pochodzące zapewne z czapki krystalicznej na Kopie Kondrackiej.

Z zestawienia ciągów poligonalnych Koprowej Studni oraz Jaskini Świstaczej można wnioskować, że jest to genetycznie jedna jaskinia. Przebieg jaskiń jest zbliżony do sąsiadujących z nimi ścian ograniczających lewą (or.) stronę żlebu Koprowego. Co mogło by wskazywać na częściowy wpływ grawitacyjnego rozwierania szczelin na rozwój jaskiń. Przemawiają za tym zrzutowy – normalny w większości – ruch udokumentowanych uskoków oraz kruszyzna w jaskiniach. Powierzchnie uskoków są zmineralizowane, co dowodziłoby, iż są znacznie starsze od jaskiń, a ewentualne ruchy odprężeniowe/grawitacyjne wykorzystały by już istniejące powierzchnie. Wyraźne uwarunkowanie tektoniczne obu jaskiń nie klasyfikuje ich jednak do obiektów o charakterze tektonicznym. Widoczne na ścianach ślady działalności wody oraz kaskadowy charakter w Jaskini Świstaczej (dno Koprowej Studni jest najprawdopodobniej kolejną kaskadą tego systemu) i myta studnia w Koprowej Studni świadczą o utworzeniu jaskini przez wodę. □